

SZLAK HISTORYCZNY „WYDARZENIA WOJENNE 1945 ROKU”

Pod koniec II wojny światowej najcięższe walki w regionie Odry i Warty pozostawiły po sobie widoczne po dziś dzień blizny. Zapraszamy na transgraniczny szlak historyczny śladami wydarzeń z wiosny 1945 roku.

Anklam

31 stycznia 1945 r. pierwsze oddziały armii radzieckiej dotarły do Odry i tam się osadziły. Wzdłuż dzisiejszej rzeki granicznej między Polską a Niemcami doszło do ciężkich walk, które do końca kwietnia 1945 r. spowodowały niezliczone ofiary śmiertelne oraz poważne zniszczenia miast, wsi i infrastruktury.



Miejsca na historycznym szlaku „Wydarzenia wojenne 1945” w obrazowy sposób przedstawiają dramatyczne wydarzenia z końca II wojny światowej. Należą do nich dawne więzienia i obozy, takie jak więzienie Sonnenburg w Słońsku, Oflag IIC Woldenberg w Dobiegniewie, więzienie Wehrmachtu w Anklam czy obóz zewnętrzny getta Theresienstadt w Wulkow.

Miejsca takie jak Klessin, Kienitz, Kostrzyn nad Odrą, Santok czy Seelow reprezentują również najcięższe zniszczenia i boje, które przyniosły ogromne straty w związku z ostatnią wielką ofensywą radziecką w kierunku Berlina. Nazistowskie Niemcy ostatecznie skapitulowały 8 maja 1945 r. w Berlinie-Karlshorst.

Szlak historyczny „Wydarzenia wojenne 1945” przypomina o tamtych wydarzeniach i oferuje frajdujące spojrzenie z różnych perspektyw.

PARTNERZY PROJEKTU

Miasto Seelow (Lead Partner)
Küstriner Straße 61, 15306 Seelow
www.seelow.de

Gmina Dobiegniew
ul. Obrońców Pokoju 24, 66-520 Dobiegniew
www.dobiegniew.pl



„Erinnerung verbindet” - „Pamięć łączy” w regionie nad Odrą i Wartą to polsko-niemiecka sieć transgranicznej turystyki edukacyjnej i turystyki pamięci. Pod przewodnictwem miasta Seelow marka turystyczna o tej samej nazwie łączy około 180 miejsc pamięci po obu stronach granicy, tworząc wieloperspektywny krajobraz pamięci. Odkryj wyjątkową historię regionu Odry i Warty.

WWW.PAMIEC-LACZY.EU

LIBERATION ROUTE EUROPE

Europejski kulturowy szlak wyzwolenia 1944-45

Liberation Route Europe to certyfikowany szlak kulturowy Rady Europy i projekt LRE Foundation. Szlak ten łączy ludzi, miejsca i wydarzenia w celu upamiętnienia wyzwolenia Europy spod okupacji niemieckiej podczas II wojny światowej oraz refleksji nad długotrwałymi konsekwencjami i historią wojny z wykorzystaniem wielonarodowej i wieloaspektowej perspektywy. Dzięki setkom miejsc i historii w dziesięciu krajach europejskich szlak łączy najważniejsze regiony znajdujące się na drodze posuwania się wojsk koalicji antyhitlerowskiej w latach 1943-1945.

www.liberationroute.com

www.lre-poland.org



STOPKA REDAKCYJNA

Redakcja i layout:
ECCOFORT e.V., Albertinenstr. 1, 13086 Berlin, www.eccofort.eu

Zdjęcia: Karta ©ECCOFORT e.V.; Tło mapy ©Printmaps.net/OSM Contributors; Tytuł: ©Museum im Steintor Anklam_Fotografka Monika Hillenbach

Projekt „Wspólna pamięć, rozszerzenie niemiecko-polskiej ścieżki historycznej wydarzeń wojennych 1945 r.” został dofinansowany z Funduszu Małych Projektów (FMP) 2021-2027 Euroregionu PRO EUROPA VIADRINA w ramach Programu Współpracy INTERREG VI A Brandenburgia-Polska 2021-2027.

Podróż przez
wyjątkową historię
polsko-niemieckiego
pogranicza nad Odrą i Wartą

Szlak historyczny
„Wydarzenia wojenne
1945 roku”

DAWNE WIĘZIENIE WEHRMACHTU W ANKLAM

Losy w nazistowskim
wymiarze sprawiedliwości

Stacja Liberation Route Europe



www.pamiec-laczy.eu



DAWNE WIĘZIENIE WEHRMACHTU W ANKLAM

Losy w nazistowskim wymiarze sprawiedliwości

W latach 1940–1945 więzienie służyło jako zakład karny dla żołnierzy Wehrmachtu. Żołnierze skazywani byli między innymi za dezercję, nieposłuszeństwo, homoseksualizm, defetyzm, kradzież, samowolne oddalenie się, samookaleczenie i zabójstwa.



Tył budynku więzienia, 2025 (0191re2 ©Peer Wittig)

Widok wnętrza korytarza z celami, 2025 (0393 ©Peer Wittig)



Więzienie Wehrmachtu w Anklam rozpoczęło działalność 25 listopada 1940 roku jako zakład karny wojskowego wymiaru sprawiedliwości. Więźniami byli żołnierze, którzy zostali skazani przez sąd, przebywali w areszcie śledczym lub byli przetrzymywani przejściowo i pochodzili z okręgów wojskowych I, II i XX, okręgów lotniczych I i XI, okręgu morskiego marynarki wojennej na Morzu Bałtyckim oraz Grupy Armii Północ.

W co najmniej 139 przypadkach można udowodnić zastosowanie w więzieniu w Anklam specjalnego rozporządzenia karnego czasów wojny, które wiązało się z wymierzeniem kary śmierci. Zakres kar dla osób nie skazanych na śmierć podlegał dużym wahaniom. Jednakże codzienność więźniów oraz ich praca w mieście i okolicach były podobne. Do ostatnich dni kwietnia 1945 r. struktury więzienia Wehrmachtu w Anklam pozostawały niezmienione. 26 kwietnia 1945 r. nadal wykonywano wyroki śmierci oraz udzielano ułaskawień.

Przesunięcie linii frontu armii radzieckiej, wraz z dużym natarciem w kierunku północnych Niemiec, miało miejsce między 27 a 28 kwietnia 1945 roku. W nocy z 28 na 29 kwietnia 1945 r. wojsko wkroczyło do Anklam. Miał to być dzień ostatnich znaczących walk o Anklam. Niemal całkowite zniszczenie miasta (70-80%) nastąpiło w wyniku bombardowań, ostrzału i podpaleń dokonywanych zarówno przez wojska niemieckie, jak i alianckie.

W więzieniu jednostki alarmowe zostały jeszcze wysłane przeciwko armii radzieckiej. 28 kwietnia 1945 r. strażnicy wraz z grupą więźniów wyruszyli w marsz ewakuacyjny w kierunku zachodnim. Dwa dni później kolumna przeszła przez Tribsees i kontynuowała marsz w kierunku Bad Sülze. Rankiem 1 maja 1945 r. jednostka ta została pojmana. (Źródło: *Das Anklamer Wehrmachtgefängnis*, Schwerin 2021, wydane przez Landeszentrale für politische Bildung Mecklenburg-Vorpommern)

Dawne więzienie Wehrmachtu jest częścią kompleksu muzealnego w Anklam i jest zarządzane wspólnie z Fundacją „Zentrum für Friedensarbeit – Otto Lilienthal – Hansestadt Anklam” (Centrum Działań na rzecz Pokoju – Otto Lilienthal – Hanzeatyckie Miasto Anklam).

Głównymi tematami dla zwiedzających są wycieczki z przewodnikiem i warsztaty dotyczące historii tego miejsca i jego okolic, wojskowego wymiaru sprawiedliwości i demokracji, codziennego życia i biografii więźniów. Trakt więzienny budynku, urządzony w latach 60. jako miejsce pamięci, jest dostępny dla zwiedzających w ramach zwiedzania muzeum.



Widok zewnętrzny budynku z dobudówką, 2022 (586A6473 ©Foto Hendrik Lietmann, Landeszentrale für politische Bildung MV)

Historyczny widok zewnętrzny budynku w okresie użytkowania, bez daty, archiwum muzeum



Ehemaliges Wehrmachtgefängnis
Adolf-Damaschke-Straße 5a
17389 Anklam

Godziny otwarcia, warsztaty,
oprowadzanie po zgłoszeniu
w Muzeum w Kamiennej Bramie
(Steintor).

+49 3971 245503
info@museum-im-steintor.de
www.museum-im-steintor.de

